

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Martini Lvtheri Piae Ac Doctae Operationes In Dvas Psalmorvm Decades

Luther, Martin

Basileae

VD16 L 5540

Quid est homo, quod memor es eius, aut filius hominis, quoniam uisitas
eum?

urn:nbn:de:hbz:466:1-37005

Obscura distributionem, cœlos appellat opera digitorum dei, lunam & stel-
 las fundata dei. An non cœlos quoq; ipse fundat? an non luna & stellæ sunt
 opera digitorum eius? Cur ergo sic distribuit? utrunque certe ipse facit solus,
 & utrunque in utrisque operatur. Digiti eius faciunt tam cœlos, q̄ lunam &
 stellæ, & ipse fundat tam lunam & stellæ, q̄ cœlos. Verum ideo hac distribu-
 tione usus est, ne (sicut Corinthij) ullus diceret: Ego sum Pauli, ego Cephe,
 ego Apollo. Non enim Apostoli Ecclesiam, & fideles, fundauerunt, sed deus ^{Ecclesiam nō}
 qui incrementum dat, sunt tamen ministri, per quos (inquit) credidistis, id est, ^{Apostoli, sed}
 fundati estis. Ipsi uero per nullos alios se priores Apostolos fundati sunt, sed ^{Christus fun-}
 dant. Ipsi uero per nullos alios se priores Apostolos fundati sunt, sed ^{daunt.}
 sunt opera digitorum dei prima, iuxta illud psalmi, xxxij. Verbo domini cœli
 firmati sunt, & spiritu oris eius, omnis uirtus eorū. In qua re, quid opus est ite-
 rum admonere maiores Ecclesiarū, ut intelligant nō satis esse si fundentur in
 Christo cū cæteris, nisi sint opera digitorum dei, scilicet uocati & facti ex deo?
 At nunc quid sunt, nisi opera manuum hominum, simulachra gentium, aut ^{Maiores Eca-}
 rum, & argentum? Aures enim habent, & non audiunt uerbum dei, oculos, ^{clesiarum,}
 & non uident seipfos, manus habent, & non palpant, alijs bene faciendo, nec ^{quid sint.}
 ut uocentur hodie creatura hominis, & recte: Si enim essent opera digitorum
 dei, creatura hominis non essent. Et dignum est seculum nostrum, has uen-
 tosas & audaces adulationes audire. Denique in praefationibus Epistolarum ^{Adulationes}
 non separant hominis & dei gratiam: Dei (inquiunt) & Apostolicæ sedis gra- ^{audaces secu-}
 tia. Quasi parum sit, dei gratia, aut non prophatum eodem titulo, dei & ho- ^{lo nostro dia-}
 minis gratiam æquare. Abominatio ista in loco sancto stans, etiam placet his, ^{gnas.}
 qui eam summis uiribus debuerant propellere. Verum transeat ista iniquitas,
 dabitur nostris sua moribus ætas, ut præsent simul gratia Apostolicæ sedis,
 & indignatione tribunalis Christi. Apostolica sedes debuerat agnoscere tan-
 q̄ gratiam sibi factam, si cooperatores mereretur obtinere, & compellere inui- ^{Onus, non}
 tos, tanq̄ onus, & non gratiam impositionem. ^{gratia.}

Quid est homo, quod memor es eius, aut filius hominis, quo-
 niā uisitas eum?

Primum, quia uarios hic exercitauit locus autores, illud sciendum quod in
 hebræo, non est coniunctio disiunctiua, in qua re, & si parua, Augustinus,
 Cassio, & alij suam intelligentiam collocant, dum dicunt: Aut filius hominis,
 pertinere ad Christum propter disiunctiuam: Et, quid est homo, pertinere ad
 omnes alios. Verum hebræus constanter habet: Et filius hominis, dicens:
 אדם בן אדם uben Adam, & hunc sequemur, autoritate Pauli heb. ij. utrunque
 de Christo intellecturi, ubi dicit: Testatur autem in loco quodam quis: Quid
 est homo q̄ memor es eius, aut filius hominis, quoniam uisitas eum? Quanq̄
 si etiam coniunctio disiunctiua seruetur, non urget alium hominem, alium si-
 lum hominis intelligi, q̄ usu permissum sit ijs, qui cum admiratione nimia
 (ut hic locus) interrogant, Tautologia tum disiunctiua utantur tum copula-
 tiua, ad indulgendum affectibus, ut ibi: Popule meus quid feci tibi, aut in quo
 molestus fui, aut in quo contristauit te.

Q iij Deinde

Deinde obseruandum, Hebraea lingua duobus nominibus appellat hominem, in quantum natura constat: Quae sunt אדם Adam, & אנוש Enos, Tertium, quod איש Is dicitur, & saepius pro homine transfertur, rectius uir duntaxat transferretur, cum ab eo dicatur אישה Isha uxor, seu mulier. Quasi diceret: uirago, uel uiracea, quia inquit Gen. ij. de Is, id est, uiro suo, sumpta est. Unde & Is fere in scripturis mariti, aut magistratus nomen est, & omnino magis ab officio, quam natura sic dicitur: de quo psalmo primo diximus, Enos autem, & Adam sic differunt a uere Eusebio, xj. praepa. Euang. iij. & diuo Hieronymo in quaestionibus hebraicis, quod Enos proprie hominem significet secundum animam, Adam secundum corpus. Et hoc recte אדם Adama enim hebraice terram significat, de qua secundum corpus formatus est: ut sit Adam dictus ab originis, & maritiae suae uocabulo, uelut terrenus, seu terrestris, Ad quod respexisse perspicue cernitur Apostolus, j. Cor. xv. ubi dicit: Primus homo, de terra terrenus, Secundus homo, de caelo caelestis, qualis terrenus, tales & terreni &c. Et translator quoque psalmi. xlvij. anxie conatus differentiam in aliena lingua reddere, dixit: Quia terrigenae & filij hominum: ubi dicitur, tam filij Adam, quam filij Is, uocans filios Adam, filios terrae, seu terrigenas, obscurissime loquens, propter intemperatam Etymologiam, satis tamen indicans, Adam sonare terram, ac si latine hominem ab humo diceret, humigenam, uel humanum.

Enos autem Etymologia sua, Eusebio significat obliuiscens, & sic distinguit hunc uersum, sicut & in hebraeo habetur: Quid est Enos, quoniam memor es eius? Et filius Adam, quoniam uisitatus eum? Ioannes Reuchlin dicit: Enos ab afflictione, dolore, moerore dictum, quod una cum Eusebii sententia satis placet, quod homo iuxta animam suam oblitus sit dei sui per peccatum, non ea quidem obliuione, quae uulgaris est. Nam quis tam impius, qui non plerumque deo garrat, & cogitet: Quin nemo frequentius dei memor est, quam impij, maledici, blasphemij, & superbi, qui (ut Isaias inquit) nominis domini recordantur, neque in iudicio, neque in ueritate: hoc est, nomen domini assidue usurpant, sed in uanum. His bonum esset, ut nominis domini obliuiscerentur, sicut bonum est ei sacris abstinere, qui non pure ea tractat. Sed obliuiscens eum significat Enos, qui in spiritu & ueritate, dei & sui est oblitus. Cui deus iam non deus est nec pater, nec dulcis, sed iudex, hostis, terribilis, qualis erat Adam cum fugeret in paradiso a facie domini. Nonne hic nimio erat memorem dei: immo nimium sensit praesentem, maluissetque absentem, quod & omnes daemones & damnati mallent, qui contremiscunt a facie eius assidue. Qui cuncti ergo a deo desertus, in eius misericordia non fuerit eruditus, hic est Enos, miser, moestus, pauidus, desperatus, & plane inconsolabilis. Quis consoletur eum, cuius conscientia eum contristat? At conscientia laeta non est, nisi ea quae fidit in dulcissimam dei misericordiam, audens eum patrem cum omni fiducia appellare, nec iudicium, nec mortem, nec ullum malum, praeter hac fiduciam metuens. Sicut econtra tristis non est, nisi quae hac fiducia inanis, sentit illud Deutr. xxvij. Dabit tibi dominus cor pauidum, & animam moerore consumptam: Mane dices, quis mihi det uespere? & uespere, quis mihi det mane? Haec igitur obliuio facit Enos & hominem, in quam maxime nos protrudunt traditiones, consilia, solatia hominum, sola autem fides liberat, & memorem rursus dei facit, non nisi misericordiam, & charitatem in Christo nobis proponens & commendans.

Vide

Vide ergo Antithesin gnauiter positam. Quid est Enos, quoniam me-
 mor es eius? Memoriam dei & obliuionem nostram pulcherrime componit.
 Et nescio in Propheta uere, memorem deum, ideo dixerit, ut Enos Ety-
 mologizaret. Nam illud: Et filius hominis, qui uisitans eum, obscuriore, uel
 nulla Antithesi dicitur, nisi in hoc spectetur, quod deus cœli, & filius ter-
 re sunt duo longe contrariissima, ut alterum ab altero uisitari sit mirabilissi-
 mum. Sic illud psalmi, cxj. Quis sicut deus noster, qui in altis habitat, & hu-
 milia respicit?
 Igitur grande miraculum est, hominem qui in seipso & omnium oculis de-
 relictus, desperatus, oblitus dei, nihil minus sentit, q̄ deum sui memorem, esse
 deo in memoria. Et cor hominis debet, ac potest hoc credere & capere, deum
 esse iracundum, bene uolentem, dulcem, quem non sentit, nisi iracundum, hor-
 rendum, insustentabilem. Quis non miretur, quis non dicat: Quid est homo,
 q̄ memor es eius? Opera dei sunt hæc incomprehensibilia, nisi per fidem, & ue-
 stigia hæc non cognoscuntur, psalmo, lxxvij. Ita uisitari filium hominis, quis
 credit a deo, cum nō sit nisi despectus ab omnibus, nec in eo quicq̄ appareat,
 nisi q̄ est natus de muliere, similis naturæ substantia? Si enim esset filius regis,
 principis, sacerdotis, diuitis, honorati, appareret non difficile, uisitari a deo:
 Nunc nihil uilius dici potest de homine, q̄ q̄ sit filius hominis (nisi uellet ho-
 minem negare) hic enim titulus communis est, quantumlibet omnium, no-
 uissimus, & uilissimus. Et grādis est Tapinosis in uerbis istis: Filius hominis,
 sicut in uerbis Pilati, quando dixit de Christo: Ecce homo. Vult enim uilissi-
 mo nomine eum appellare, quod nemo hominum in altero multum curat, &
 tamen ita deus curat, ut uisitet, & ad eum ueniat, quem uniuersi ne respiciunt
 quidem. Vnde in Propheta Isaiā, lxij. sublimes hominum oculos in persona-
 rum respectu occupatos arguens, dicit: Si uideris nudū, operi eum, & carnem
 tuam ne despexeris. Ecce tuam carnem appellat, nudum, famelicum, sitien-
 tem, egenum, & quo quisq̄ est nouissimus. Sic scilicet formam, quæ in om-
 nibus nobis communissima est, nemo nostrum perpendit, pro qua culpa di-
 gni sunt sapientes illi, ut uniuersalia, uel Purphyrij, uel Aristotelis somnient,
 & naturas communes uanissimo studio, perditōq̄ labore quærāt, qui uniuersa-
 lia illa creatoris in seipsis negligunt.

Filius hominis
signat uisita-
tionem in hoc.

Naturarum
communium ua-
nissima studia

Quos deus ui-
sitet.

Verum

Quo nomine
Christus filius
hominis.

Verum, quomodo hæc convenient Christo, de quo diximus proprie
tam loqui, teste apostolo ad Hebræos? At idem Philippen. ij. breuiter id
dit, dicens: Qui cum esset in forma dei, non rapinam arbitratus est esse æqua-
lem deo, sed exinanituit se, formam serui accipiēs, in similitudinem hominum
factus, & habitu inuentus ut homo. Non enim inuentus est ut Rex, princeps
aut aliquid eiusmodi personarum, sed ut filius hominis, similis homini nouis-
simo: Deinde & maxime assimilatus est peccatoribus, factus Enos, tristis, ali-
flictus, & omnino sicut unus ex nouissimis nobis, portās in seipso iram patien-
pro nobis, & factus uilissimus terræ filius in oculis hominum, ut non solū ipse
sed nec ulli mortalium uideretur deus esse memor eius, aut eum uisitare, quin
ipse de se, dixit: Perijt fuga a me, & non est qui requirat animā meā. Et iterum
Factus sum tanquā uas perditum, proiectus sum a facie oculorum tuorum. Po-
tissimum autem, respicit ad tempus passionis Christi, quando incepit teder-
& pauere in horto, tunc enim exinanitus, factus est Enos coram deo & seipso,
factus filius Adam coram hoībus, relicto quod aliud nihil quā natura sibi, nau-
ræque uocabula. Nam, sicut dixi, Enos ad animam, Adam ad corpus pertinere,
ita pronum sequitur: Enos pertinere ad hominē, ut est corā deo, miser & afflictus,
Adam filius, ut est coram hominibus, uilis & despectus.

Christus mira-
bilis in operi-
bus suis.

Ecce ergo: Hic est sol iusticiæ, rex noster, super quo miratur ingenti stupore
propheta: Nunquid hic illuminabit lunam & stellas, & creabit celos immo
fundabit: Sic, utique sic, Sic lucet, his radijs illustrat mundum, qui eum recipit,
ideo enim necesse est lunā, & stellas fundari, ne hac solis sui luce offensi ruant,
Atque hæc ratio est, cum tam magnifica Allegoria, celos, lunam, & stellas præ-
dicasset, cum iam expectaretur, ut de sole quoque diceret, repete uideatur aliena
loqui, raptus in stuporem, solis huius gloriam ineffabilem demonstrans, ma-
gisque admirante silentio, quā magniloquo uerbo eum indicans. Ac si dicat, de
luna & stellis audistis. Porro de sole quid dicam? Stupore superor, sol est, sed
quis capiat, cum sit Enos, & filius Adam? Vere mirabilis & laudabilis deus,
qui huius memor es, & eum uisitas, quāto magis mirabilis, quā hunc solem esse
constituisti omnium illuminatorem: illud mirabile, hoc plus quā mirabile, &
homini incredibile profus.

Hic nunc uideat quisque sibi: Primum, quā patiens, aut plenus sit radiorum hu-
ius solis iusticiæ, quia enim peccatum destruendum est, quod sine dolore &
ignominia fieri non potest, ideo Enos, & filium hominis fieri quemque ne-
cesse est, ut sit intus dolens, & foris confusus, & sic utriusque nomini naturæ suæ
satisfaciat & respondeat, similisque fiat Christo, qui similis prior factus est ei.
Nos enim nihil ita fugimus, atque ne simus, scilicet Enos, & Adam, semper de-
lectati alienis uestiri pulmis & laruis, & ea quæ iustorum & sanctorum sunt
nobis uendicare, id est, lætitiā, & gloriam. Verū sol iusticiæ, non sicut lucet,
nec tales illuminat, nec super se fundat.

Deinde, ubi talis fuerit, confidat & gaudeat, huius uersus solatio cantans
& sciens, quoniam dominus memor est Enos, & uisitat filium hominis, sicut
in Christo sole suo ostendit. Porro, quomodo Christus hac ratione Enos &
obliscens dei fuerit, & filius hominis, per omnia similis nobis, forte psal-
mo. x. latius dicetur.

Minuisti eum paulominus ab angelis: Gloria & honore coro-
nasti eum.

Nostr